

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)
Віденська консерваторія в м Будапешт, (Угорщина)

**III Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”**

6-7 квітня 2021 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від 22 квітня 2021 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2021 р.). – Мукачево: МДУ, 2021. – 233 с.

Відповідальний за випуск: Феєр О.В. – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, відповідальна за наукову роботу кафедри.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>

© Мукачівський державний університет, 2021
© Кафедра менеджменту та управління економічними процесами, 2021

міжгалузевої та міжрегіональної спрямованості впливає на величину інвестиційного потенціалу окремих територій. Територіальна ознака дозволяє розмежувати потенціал інвестиційної спрямованості окремих територій. Згідно відтворювальної ознаки структура потенціалу інвестиційної спрямованості розглядається за допомогою проведеного аналізу відтворення окремих елементів структури по фазах відтворення: потенціал виробництва, потенціал розподілу, потенціал обміну і потенціал споживання [2].

Необхідно сформувати сприятливий інвестиційний клімат для здійснення інвестиційної діяльності в регіоні. Органи державної влади на регіональному рівні повинні застосовувати інструменти розвитку, спрямовані на стимулювання інвестиційного процесу, які можна об'єднати в групи: прямі фінансові заходи; регіональні бюджетні інвестиції, спрямовані на розвиток інфраструктури; спеціальні режими на рівні регіону; нефінансові заходи [3].

Таким чином, ключовий спосіб формування інвестиційного потенціалу регіону - це вироблення і послідовна реалізація стратегічного курсу інвестиційної політики. стратегічний курс полягає в створенні захисних механізмів, конкурентних переваг, розвитку науки і науково-технічного потенціалу, зростання якості трудових ресурсів.

Запропоновані заходи сприятимуть реалізації більш дієвих управлінських рішень. При цьому ефективну взаємодію державних, регіональних і муніципальних органів влади при реалізації дієвих управлінських рішень в інвестиційній сфері, а також правильно обрана стратегія інвестиційної привабливості регіону забезпечать досягнення поставлених цілей - формування сприятливого інвестиційного клімату та формування механізму стимулювання інвестиційної діяльності, що відповідає сучасним вимогам ринкової економіки.

Список використаних джерел:

1. Бережна І.Ю. *Поняття та роль інвестиційної діяльності та інвестиційного процесу на сучасному етапі економічного розвитку. Науковий вісник ЧДІЕУ. 2011. №1(9). с. 86-92.*
2. Горна М. *Умови та фактори формування інвестиційної привабливості країн східної Європи. Міжнародна економічна політика. 2017. №2. 137-155.*
3. *Інструменти підвищення інвестиційної спроможності регіонів в контексті розкриття внутрішнього потенціалу розвитку. Аналітична записка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.niss.gov.ua/articles/1658/>*

УДК 330.322

В.Ф. ПРОСКУРА

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна,

Г.Г. БІЛАК

кандидат економічних наук, викладач,
Мукачівський кооперативний торговельно-економічний коледж, м. Мукачево, Україна

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в економіку це як правило довгострокові фінансові або ж матеріальні вкладення які проводять компанії нерезидента в економіку країни.

Для України, економіка якої стала на шлях перетворень та розвитку, прямі іноземні інвестиції є однією із найбільш затребуваних форм вкладень іноземних капіталів. Пояснюється це тим, що окрім коштів які, як правило, мають цільове спрямування, у країну надходять нові технології, нові практики менеджменту та

корпоративного управління. Позитивним є також те, що з іноземними інвесторами значно важче налагодити корупційні схеми, та систему «відкатів» що також позитивно впливає на відновлення в Україні здорових економічних відносин побудованих на бажанні отримати прибутки шляхом якомога повнішого задоволення суспільних потреб з одночасним дотриманням норм добросовісної конкуренції.

Прямий інвестор (ПІ) як правило встановлює контроль чи суттєвий вплив над підприємством отримувачем інвестицій (ПОІ) безпосередньо чи опосередковано. Відбувається це шляхом створення:

- філій, де 100% контроль має іноземний інвестор;
- дочірніх підприємств, де більше 50% голосів і практично повний контроль належить іноземному інвестору;
- асоційованих підприємств у яких іноземний інвестор має від 10% до 50% і забезпечує суттєвий вплив на діяльність підприємства.

Прямі іноземні інвестиції передбачають як прямі вкладення, тобто здійснення операцій з придбання активів, що дають право участі у капіталі, так і подальші стосунки, як правило у формі операцій між прямим іноземним інвестором та підприємством отримувачем інвестицій.

Прямі іноземні інвестиції проводяться, як правило, у вигляді:

1. Інструментів, які надають право прямої участі у капіталі підприємства (пряма участь у капіталі та реінвестування доходу як окремий вид інвестування);
2. Боргових інструментів (торгові кредити між інвестором та підприємством отримувачем інвестицій, кредити прямого інвестора).

При проведенні аналізу потрібно також враховувати, що кредитами прямого інвестора вважаються кошти від випуску єврооблігацій.

Ретроспективний аналіз динаміки іноземного інвестування в українську економіку наведено у таблиці 1 [1].

Таблиця 1

**Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій в Україні
з 2002 по 2020 рр. (млрд. дол. США) [1]**

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну		Прямі іноземні інвестиції з України		Сальдо	
	Млрд.дол.	+,- до попереднього року	Млрд.дол.	+,- до попереднього року	Млрд.дол.	У % до попереднього року
2005	7,808	6,093	0,275	0,271	+7,533	340.3%
2006	5,604	-2,204	-0,133	-0,408	+5,737	-23.8%
2007	9,891	4,287	0,673	0,806	+9,218	60.7%
2008	10,913	1,022	1,010	0,337	+9,903	7.4%
2009	4,816	-6,097	0,162	-0,848	+4,654	-53.0%
2010	6,495	1,679	0,736	0,574	+5,759	23.7%
2011	7,207	0,712	0,192	-0,544	+7,015	21.8%
2012	8,401	1,194	1,206	1,014	+7,195	2.6%
2013	4,499	-3,902	0,420	-0,786	+4,079	-43.3%
2014	0,410	-4,089	0,111	-0,309	+0,299	-92.7%
2015	-0,458	-0,868	-0,051	-0,162	-0,407	-236.1%
2016	3,810	4,268	0,016	0,067	+3,794	-1032.2%
2017	3,692	-0,118	0,008	-0,008	+3,684	-2.9%
2018	4,455	0,763	-0,005	-0,013	+4,460	21.1%
2019	5,860	1,405	0,648	0,653	+5,212	16.9%
2020	-0,343	-6,203	0,062	-0,586	-0,405	-107.8%

○ 3 2014 р.. – без врахування окупованих територій (Криму, частини Донбасу)

Наведені дані свідчать про те, що можна виділити наступні основні етапи:

2005 – 2008 рр.: характеризується істотним зростанням обсягів надходжень іноземних інвестицій як результат надзвичайно сприятливої кон'юнктури ринку іноземних інвестицій на користь української економіки;

2009 р.: спостерігається різкий відтік боргового іноземного капіталу та суттєве зменшення притоку акціонерного капіталу у зв'язку із загальносвітовою фінансовою кризою, що в свою чергу поглибила стагнаційні процеси в українській економіці;

2010 – 2013 рр. відзначився суттєвим зростанням боргових залучень в економіку України, насамперед у підприємства державного сектора.

2014 – 2015 рр.: в результаті подій, які отримали назву «потрійна криза», українська економіка отримала майже нульовий обсяг залучення акціонерного капіталу та значний відтік боргового капіталу;

2016 -2020 рр.: спостерігається ледь помітне відновлення інвестування як результат економічних сподівань, одночасно відзначається суттєве звуження потоків капіталу та зростання боргових залучень [3].

Показники прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2020 році в Україні найнижчі за останні 16 років. Безпосередньо у 2020 році найбільше скорочення іноземних інвестицій відбулося в сфері вітчизняної промисловості. У той же час інвестиції спрямовувалися у сферу фінансів і страхування, ІТ, а також професійну, наукову та технічну діяльність.

З метою виправлення негативних тенденцій, що спостерігаються за останній рік, та активізації процесу залучення в Україну прямих іноземних інвестицій, Кабінетом Міністрів України прийнято рішення про створення «Національного фонду інвестицій» який буде займатися пошуком, залученням та підтримкою нових масштабних інвестиційних проектів. На даний час уряд створив державне підприємство "Національний фонд інвестицій України" («Націнвестфонд») у формі державного підприємства зі статутним капіталом 100 млн грн. Рішення про створення та затвердження статуту підприємства було прийнято на засіданні Кабінету Міністрів. (відповідна постанова уряду оприлюднена на «Урядовому порталі» 31.03.2021р.) [4].

Передбачається, що «Націнвестфонд» буде сприяти створенню належних економічних умов які дадуть змогу реалізовувати в Україні масштабні інвестиційні проекти із залученням іноземного інвестиційного капіталу, поглиблювати та розвивати міжнародну економічну співпрацю, що в результаті позитивно вплине на інвестиційний клімат України та її конкурентоспроможність на ринку прямих іноземних інвестицій.

Новостворений «Національний фонд інвестицій України» повинен: залучати і концентрувати фінансові ресурси для залучення та реалізації перспективних для вітчизняної економіки інвестиційних проектів; визначати пріоритетність наявних інвестиційних проектів та, відповідно до цього, займатися їх реалізацією і фінансуванням; займатися пошуком та розробкою інвестиційних проектів для пріоритетних галузей економіки України; управляти об'єктами власності відповідно до чинного законодавства; утворювати інноваційно-інвестиційні фонди та приймати участь в них; сприяти та надавати всебічну підтримку участі України у міжнародному трансферті технологій.

Звичайно, потрібно враховувати і загальносвітове погіршення інвестиційного клімату, викликане пандемією COVID-19 що негативно відобразилося як на обсягах іноземних інвестицій так і на загальному стані вітчизняної економіки. Хоча трохи і запізніле, але все ж таки прийняте рішення про створення «Національного фонду інвестицій України» повинно вплинути на покращення ситуації яка склалася із надходженням іноземних інвестицій в економіку України та сприяти їх зростанню.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Іноземні інвестиції в українській економіці. /І. Беззуб, мол. наук. співроб. НЮБ НБУВ/, http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2240:%20inozemni-investitsiji-v-ukrajinskij-ekonomitsi&%20catid=%208&Itemid=350
3. Іноземні інвестиції в Україні: де знайти дані, як читати платіжний баланс, про що говорять останні цифри. <https://expla.bank.gov.ua/expla/src/files/Publication126.pdf>
4. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Як залучити прямі іноземні інвестиції. Практичний посібник для українських міст та районів. ПРООН, 2013. URL: https://regionet.org.ua/files/02_How_to_attract_FDI_-_UA.pdf
6. Business information Network. <https://bin.ua/news/economics/economic/262671-kabmin-sozdal-nacionalnyj-fond-investicij.html>
7. <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/2020/>

УДК 330.322.2

К.Й. ПУГАЧЕВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,

М.М. РЕМЕТА

здобувач ОС «Бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент»,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ – ВАЖЛИВА ФОРМА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Роль і значення прямих іноземних інвестицій для національної економіки полягає в першу чергу в покращенні основних макроекономічних показників і процесу фінансування економічного розвитку. Прямі іноземні інвестиції можуть принести багато переваг іноземним інвесторам, серед яких найбільш важливими є: економія транспортних витрат (як сировини, так і готової продукції), нижчі витрати на робочу силу, доступна інфраструктура, економія митних витрат на імпортні товари, можливість швидкої та ефективної доставки та наявність інформації про переваги та можливість швидкого приймання продукції відповідно до вимог ринку [1].

Зокрема, необхідно проаналізувати взаємозв'язок між інвестиціями та економічним зростанням. Цю взаємозалежність можна побачити шляхом вимірювання макроекономічних агрегатів, тобто темпів зростання, руху інвестицій, рівня валюти та тенденцій та ін. Коли позитивні елементи збільшуються, відбуваються позитивні структурні зміни. В періоди криз негативні зміни посилюються (уповільнення зростання та інвестицій, зростання рівня безробіття, збільшення дефіциту тощо) [2].

Інвестиції створюють значний позитивний ефект на економіку країни перебування. Їх вплив фіксується у двох точках: кількісний приріст, вимірний залишок і загальний приріст, вимірний валовим внутрішнім продуктом, експортом та внутрішніми інвестиціями. Визначити вплив прямих інвестицій на економічне зростання країни не є простим завданням, так як є велика кількість змінних, де ефекти пов'язані зі специфікою кожної країни. Змінні можна розглядати в двох аспектах:

по-перше, вони доповнюють внутрішні фактори виробництва та створюють умови для нової зайнятості;

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>